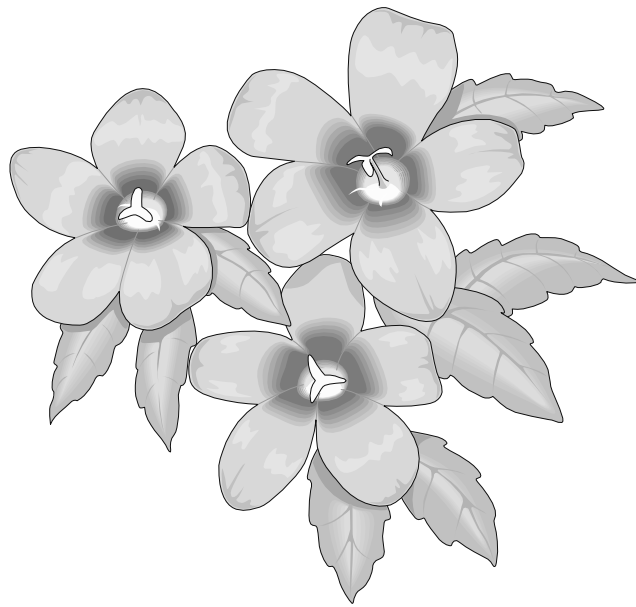

Surun ensimmäiset askeleet...

Läheisen kuoltua tämä tapahtuma täyttää mielen ja elämän. Varsin pian on kuitenkin ryhdyttävä käytännön toimiin vainajan saattamiseksi hautaan.

Aina voimat eivät tahdo riittää kaiken tarpeellisen mielessä pitämiseen - on jo paljon jaksaa jokainen päivä iltaan. Voi myös olla, että oman seurakunnan tavat ja käytännöt ovat vieraita.

Siksi tämä vihkonen - avuksi ja oppaaksi ilomantsilaisille läheisen kuoleman kohdattua.

Kuolintodistus

Vainajan haudamista varten tarvitaan lupa haudamiseen, jonka antaa häntä hoitanut lääkäri. Jos kuolema on tapahtunut kotona, otetaan yhteyttä terveyskeskukseen.

Ruumiinavaus tehdään, mikäli lääkäri pitää sitä tarpeellisena lääketieteellisen kuolemansyyn selvittämiseksi. Tähän pyydetään omaisilta lupa. Tietoja avauksesta ja kuolinsyystä antaa omaistanne hoitanut lääkäri. Ottakaa häneen yhteys myös silloin, jos tarvitsette kuolintodistuksen esim. joidenkin etuisuuksien hakemista varten.

Epäselvissä kuolintapauksissa kihlakunnan poliisipäällikkö määrää oikeuslääketieteellisen avauksen. Tällöin poliisi tilaa avausajan ja ilmoittaa sen lähimmälle omaiselle. Hautauslupa tulee tällöin vainajan mukana avauksesta. Avauksen jälkeen omaiset voivat tiedustella ruumiinavauksen ”tuloksia” Itä-Suomen lääninhallituksen Joensuun palveluyksikön sosiaali- ja terveysosaston sihteeriltä.

Nykyisin ruumiinavaukset suoritetaan niin lyhyellä aikavälillä, että haudaus on mahdollinen jo seuraavana viikonloppuna tai kahden viikon päästä kuolemasta.

Haudausjärjestelyt

Useimmiten omaiset hoitavat hautausjärjestelyt itse. Seurakunnasta varataan vainajan siunaamisaika ja muistotilaisuuden pitoaika. Hautaustoimisto huolehtii omaisten kanssa tai yksinänsä vainajan pukemisesta, arkkuun laittamisesta ja siirrosta kappeliin. Hautajaisten järjestelyyn voi myös antaa hautaustoimiston tehtäväksi.

Vainajan siirto terveyskeskuksesta

Ennen vainajan siirtoa on omaisilla vielä mahdollisuus vainajan hyvästelyyn. Terveyskeskuksessa voidaan heti kuoleman jälkeen pitää pieni muistohetki, jos omaiset haluavat sellaisen järjestää. Muistohetkeen omaiset voivat halutessaan pyytää mukaan seurakunnan pappia.

Hoitopaikan henkilökunta luovuttaa vainajan. Luovutuksesta tulee sopia kyseisen henkilökunnan kanssa.

Ortodoksinen ensimmäinen muistopalvelus voidaan toimittaa jo sairaalassa tai kotona heti kuoleman tapahduttua. Toinen mahdollisuus on kokoontua samana iltana kirkkoon, jossa tuo noin 20 minuutin pituinen palvelus pidetään. Muistopalvelus toimitetaan myös 40. päivänä kuolemasta.

Vanha ortodoksinen tapa on, että vainaja puetaan hänen omiin vaatteisiinsa. Tarkoitukseen varataan siistit pyhävaatteet. Seurakunnasta saa nk. otsanauhan, joka asetetaan vainajan otsan päälle. Esim. Valamon luostarista voi ostaa katepalttinan, joka on vainajan päälle tuleva ikonein koristettu liina.

Palvelukeskukselta siirto seurakunnan tiloihin voidaan toteuttaa, kun lääkäri on todennut kuoleman ja hänen kanssaan on sovittu kuolintodistuksen saannista. Jos siirtoa ei pystytä järjestämään kyseisenä päivänä, vainaja siirretään terveyskeskukseen, josta siirto seurakunnan tiloihin suoritetaan sopivana ajankohtana.

Myös Palvelukeskuksella voidaan pitää pieni muistohetki, johon omaiset voivat osallistua. Ortodoksinen muistotilaisuus, panihida pidetään mahdollisimman nopeasti kuoleman jälkeen Palvelukeskuksessa. Muistotilaisuudella on merkitystä myös Palvelukeskuksen asukkaille. Muistotilaisuus voidaan

sopimuksesta järjestää vasta hautajaisten jälkeen. Suruliputus toteutetaan Palvelukeskuksella kuolinpäivänä.

Hautapaikka Ilomantsissa

Ilomantsissa hautapaikka varataan seurakunnasta. Haudankaivu ja -peitto tapahtuvat seurakunnan toimesta.

Kellojen soitto

Ilomantsissa sielunkellot eli surusoitto soitetaan ev.lut. srk:ssa kirkkoherranvirastossa sovittuna aikana. Ortodoksisessa srk:ssa tällaista tapaa ei ole.

Suruliputus

Yleisen tavan mukaan kuolinpäivänä liputetaan vainajan kodissa ja usein myös työpaikalla. Hautauspäivänä suruliputetaan muistotilaisuuden pitopaikassa ja voidaan liputtaa myös kotona. Kaikkina vuoden aikoina liputus alkaa aikaisintaan klo 8.00 ja päättyy auringon laskiessa tai viimeistään klo 21.00.

Kuolinilmoitus

Kuolinilmoitus on tapana julkaista sanomalehdessä. Kuolinilmoitus voi olla myös hautajaiskutsu, jolloin aika ja paikka on syytä kertoa selvästi ilmoituksessa. Jos kuolinilmoitus julkaistaan hautajaisten jälkeen, voidaan siinä samalla kiittää osanotosta. Ilmoitusteksti jätetään hyvissä ajoin lehden konttoriin. Lehden konttorista ja hautaustoimistosta saa apua ilmoituksen laadintaan ja muistosäkeen valintaan.

Ortodoksinen seurakunta toivoo muistosäkeinä ortodoksivainajille käytettävän perinteisiä ortodoksisia muistosäkeitä.

Hautaan siunaaminen

Hautaan siunaaminen voi tapahtua muina viikonpäivinä paitsi sunnuntaina. Hautausajasta, siunauspaikasta, ja siunaavasta papista sekä kanttorista sovitaan seurakunnan kirkkoherranvirastossa. Siunaustilaisuus pidetään kappelissa, kirkossa tai haudalla.

Ennen hautajaisia omaiset ovat yhteydessä siunaavaan pappiin. Hänen kanssaan voi puhua omasta surustaan ja muistella vainajaa. Samalla sovitaan siunaus- ja muistotilaisuuden järjestelyistä ja ohjelmasta. Myös virsistä ja surumusiikista sovitaan papin ja kanttorin kanssa.

Ortodoksivainajan ruumiinsiunaus toimitetaan yleensä kirkossa tai rukoushuoneessa. Toimitus kestää noin 40 minuuttia ja sen päätyttyä siirrytään saattueena hautausmaalle. Vainaja haudataan aina kasvot (l.jalat) itään päin. Muistomerkiksi suositellaan puuristiä, jollaisen voi tilata myös kirkkoherranvirastosta.

Siunaustilaisuuden kulku (ev.lut.srk)

Omaiset istuvat yleensä oikealla, muu saattoväki vasemmalla puolella.

- Surumusiikki
Musiikin aikana arkku kannetaan eteen siunausta varten. Saattoväki seisoo.

- Virsi
- Psalmi
- Rukous
- Raamatunlukua
- Siunauspuhe

- Siunaaminen
 - Saattoväki seisoo siunaamisen aikana
- Rukous
- Isä meidän
- Herran siunaus
- Virsi tai muuta musiikkia
- Kukkatervehdykset
- Virsi
- Surumusiikki
 - Musiikin aikana arkku kannetaan ulos. Saattoväki seisoo.

Tekstien ja rukousten lukemiseen voivat omaiset tai joku saattoväestä osallistua.

Kukkatervehdykset voidaan laskea myös ennen siunaamista tai haudalla.

Hautaan saattaminen

Loppusoiton myötä alkaa vainajan saattaminen hautaan. Suntio huolehtii hautaansaaton ja muunkin siunaustilaisuuden toiminnan ohjauksesta. Kun siunaus tapahtuu haudalla, saattoväki kokoontuu kappelin pihalle.

Jos kukkatervehdykset on laskettu jo kappelissa tai kirkossa, haudalla lähimaisten jätettyä kukat kummulle, muu saattoväki voi

jättää kukkansa kummulle vapaassa järjestyksessä. Samalla voidaan laulaa myös päätösvirsi.

Arkun kantajia on tavallisesti kuusi, vähintään neljä. Tuhkauurnan kantajista sovitaan erikseen.

Tuhkahautaus

Tuhkahautauksessa vainajan siunaaminen tapahtuu normaalisti ennen tuhkausta. Tuhkaus tapahtuu mahdollisimman pian siunauksen jälkeen. Lähin krematorio on Joensuussa. Tuhkauksen jälkeen urna luovutetaan omaisille.

Urnahaudan kaivamisesta ja urnan maahan laskemisesta on sovittava seurakunnassa. Hautaan laskemiseen voi pyytää mukaan papin ja kanttorin.

Muistotilaisuus

Hautaan saattamisen jälkeen on hyvä kokoontua viettämään vainajan muistohetkeä. Muistotilaisuuden paikaksi sopii koti, mutta usein se järjestetään jossakin yleisessä tilassa. Luontevaa on järjestää muistotilaisuus seurakunnan tiloissa, joiden käytöstä sovitaan kirkkoherranvirastossa. Muistotilaisuudessa voi olla musiikkina sekä soitinmusiikkia että virsiä ja lauluja. Joku saattoväestä voi kertoa muistoja vainajasta. Muistotilaisuudessa luetaan myös omaisten saamat adressit.

Adressien kautta lahjoitetaan rahaa hyväntekeväisyyteen. Seurakunnilla on omat adressit, joiden tuotto menee mm. diakonia- tai lähetystyöhön.

Vainajan muistopöydällä on tavallisesti vainajan kuva kynttilöiden ja kukkien keskellä.

Seurakunnan jäsenen kuolemasta ilmoittaminen (ev.lut.srk)

Seurakunnan jäsenen kuolemasta ilmoitetaan jumalanpalveluksen esirukouksen yhteydessä tavallisesti hautajaisten jälkeisenä sunnuntaina. Omaiset voivat kirkkoon tullessaan sytyttää muistokynttilän saarnatuolin alla "Ristiltäoton" muistotaulun edessä. Vainajien ilmoittamisen, musiikin ja rukousosan aikana omaiset voivat seisoa.

Ortodoksisessa seurakunnassa tällaista tapaa ei ole.

Suruaika

Surua ja sen aikaa emme voi ennakoida. Sureva joutuu kertaamaan mielessään psalmin 90 rukousta: " Opetä meille, miten lyhyt on aikamme, että saisimme viisaan sydämen."

Joskus on myös hautajaisten jälkeen hyvä kokoontua yhteen surun ja kaipauksen merkeissä. Muistoseurat tai kodissa järjestettävä rukoushetki surussa ovat tällaisia mahdollisuuksia. Näiden tilaisuuksien osalta voi ottaa yhteyttä pappiin tai muuhun seurakunnan työntekijään.

On myös aikoja, jolloin haluaa olla vain yksin. Joskus puolestaan tuntuu hyvältä, että voi jakaa kokemuksiaan toisen ihmisen kanssa. Suruaikana on mahdollista tulla seurakunnan sururyhmään toisten samoin kokeneiden seuraan. On hyvä huomata, ettei ole kokemuksineen yksin.

Perunkirjoitus

Perunkirjoitus on toimitettava kolmen kuukauden kuluessa kuolinpäivästä. Hautaustoimistosta saa ohjeita perunkirjoitusta koskevista asioista.

Kaikki hautajaisista aiheutuneet kustannukset (arkku, hautauskulut, kuolinilmoitukset, muistotilaisuus, kukat, hautakivi ym.) saa vähentää tositteiden mukaisesti kuolinpesän varoista.

Tukena surussa

Matti Järveläinen	Elämä jatkuu
Irja Kilpeläinen	Samalle portille
Irja Kilpeläinen	Sinun kanssasi surussa
Anja Porio	Rakkaus on väkevämpi
Jörg Zink	Surussa on kantavaa voimaa
Fredrik Wislöf	Sinulle, joka olet menettänyt läheisesi

Tukea saa myös seurakunnan papeilta ja muilta seurakunnan työntekijöiltä sekä terveyskeskuksen psykiatriselta erikoissairaanhoidajalta.

Sururyhmistä saa tietoa seurakunnista.